

TXIKI

Txomiñ-ikasle

Iturriotz'tar Pirmin, Irakasle Apaiza

Gipuzkoeraz

1931

A.T.U.
3023

A.T.V.
3023

**EUSKO IKASKUNTZA'REN ZAIPEAN
ARGITARATUA**

Nihil obstat
Raimundus Inzagaray
Censor.

Imprimatur
die 21 Augusti 1931
† Matthæus, Episcopus
Victoriensis

Abil 10 Jirembre 1932.

M - 10203

R - 4530

Adriana

Ituriotz'tar Pirmin, Irakasle Apaizak

TXOMIÑ - IKASLE

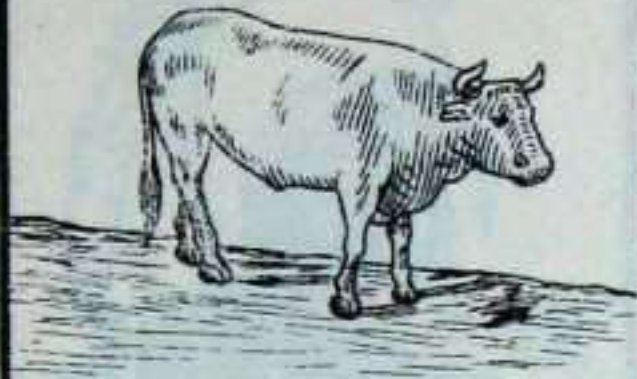
Euzko - umiei irakurtzen
erakusteko lenengo idaztia

Nere amaren oroimenaz.

EGILEAK.

i

i

idia

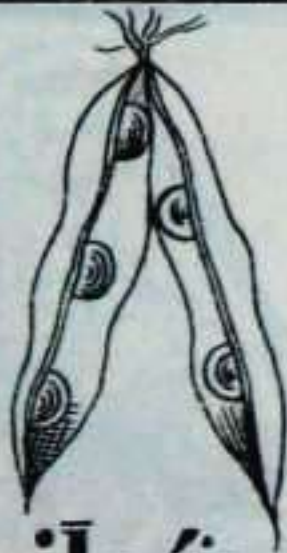
igala

i

intxaurá

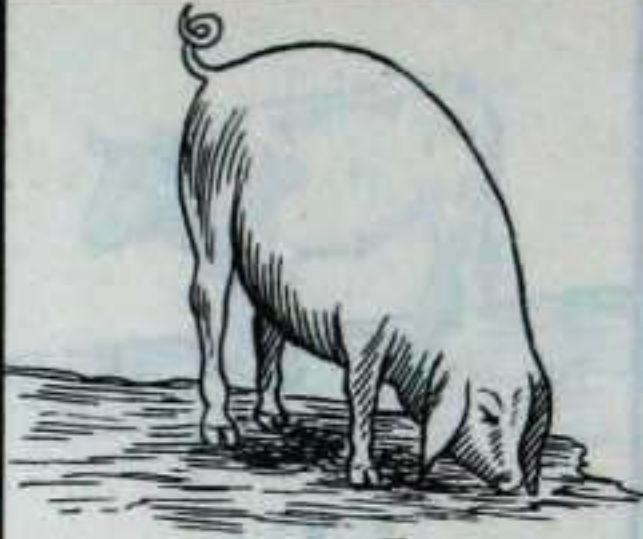
i

ilaía

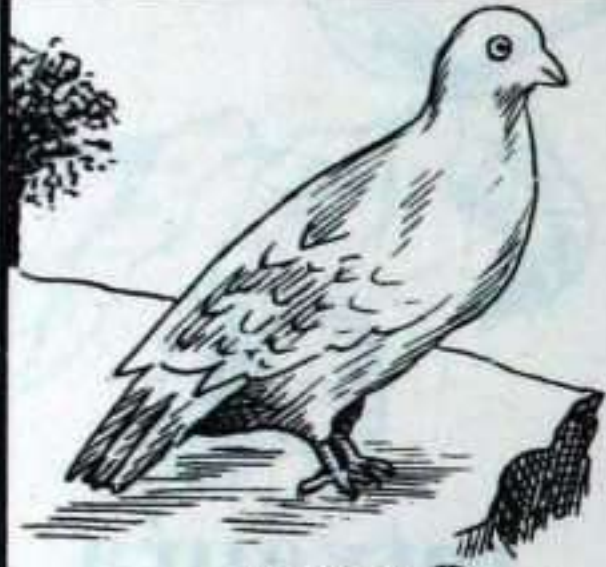
i

u

u

urdea

usoa

u

untxia

u

umea

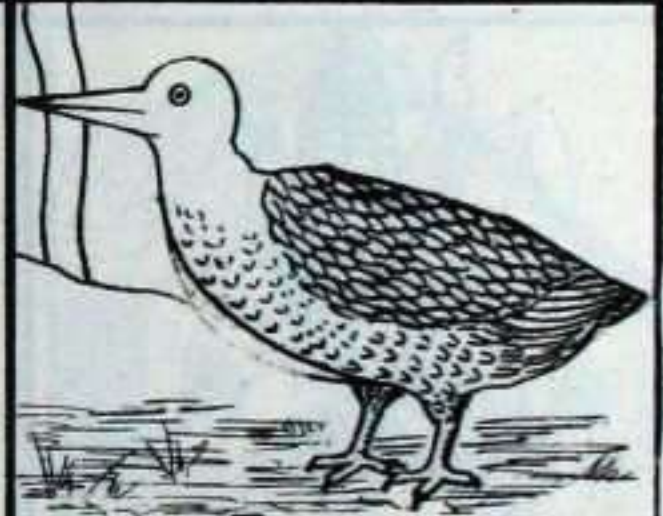
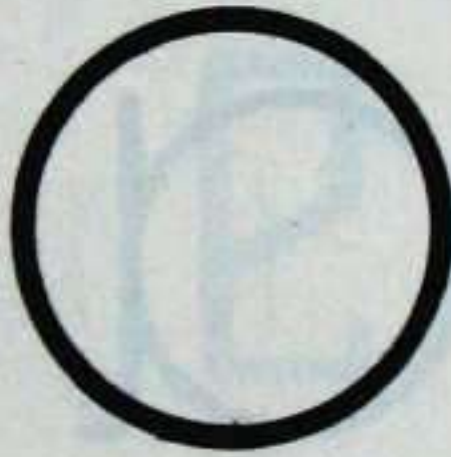
u

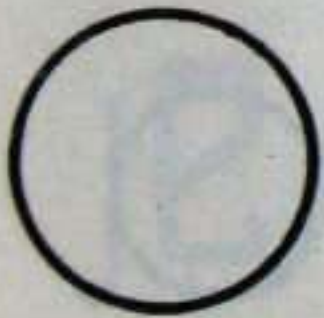
olaía

ontza

olagoía

oía

a

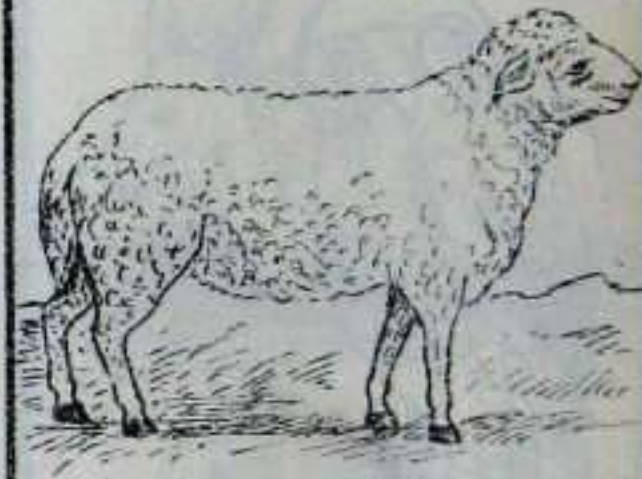
artza

a

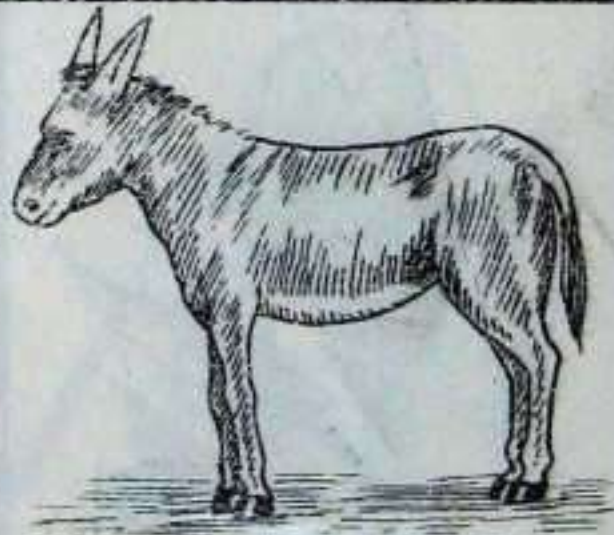
artoa

a

ardia

a

astoa

a

e

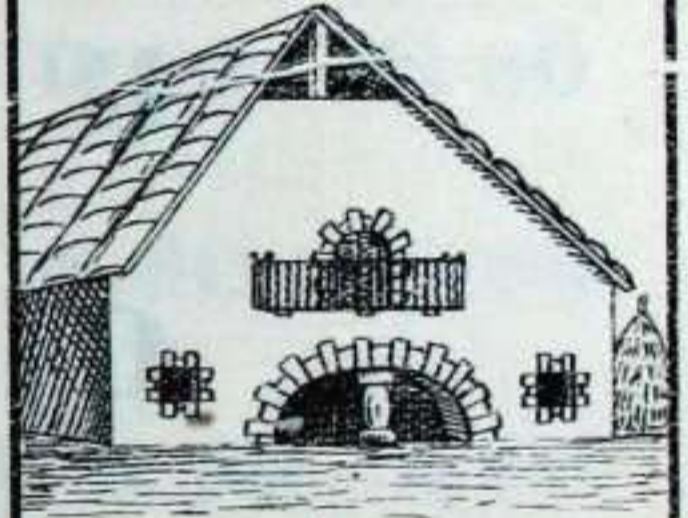
epera

e

erbia

e

etxea

e

enara

e

o i a e u

a e i o u

i o a u e

e o i a u

u e o i a

o e a u i

u a i e o

au ei oi ui eu

oi ai eu ei au

ui oi ei eu ai

USO

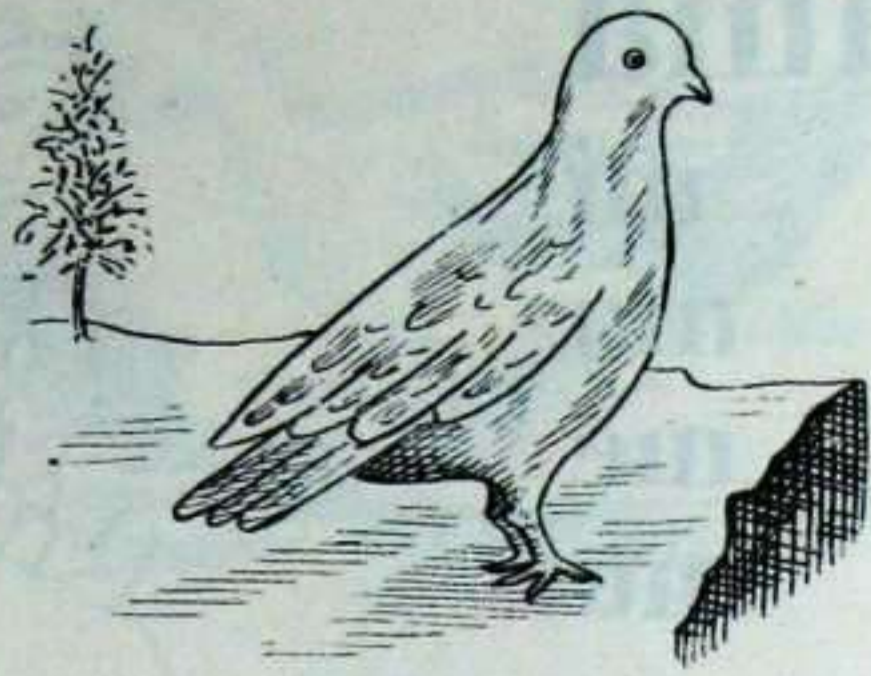
sa

si

se

su

s

uso

u so o so i so o so u so su so
o so u so a so i so a se so sa
i so o so so so u so u su a se
u so a o so a se, i sa si a si
sa si a o so u su a, a si a sa
u si u su a, u sai o so a, sei
a sa-a sa, e si a, u so a a se.

so si sa se su

ama

mi

mo

me

mu

m

ama

a ma, a ma ma, u me, mu su,

a ma ma a ma mu su, sei u me,

a ma sei u so, a ma o so a,

o so u me a, sa si me a, u so

e me a, su ma u su a, ma mi

a ma, sa si me a, a ma sei

mu su, su ma o so a, e si a,

sa ma, a ma sei u me a se

ate

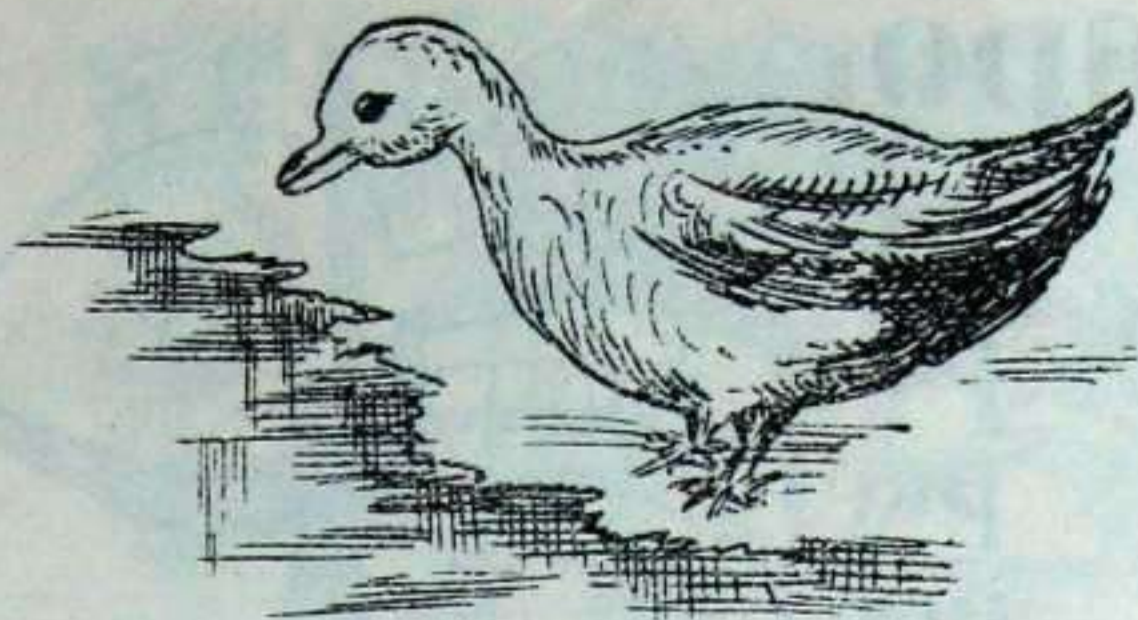
to

ti

ta

tu

t

ate

o te, a te, i to, e ta, o toi,
sa ta a si a, a te a se a, me ta,
u so a, sei sa ta o sa tu e ta
a ma sei me ta, u me a se a,
o toi ai ta tu a, ma mia a mai tu,
ai ta e ta a ma mai ta tu,
a te a au si, u sai a su ma tu,
a te a su ma tu, se me mai te a

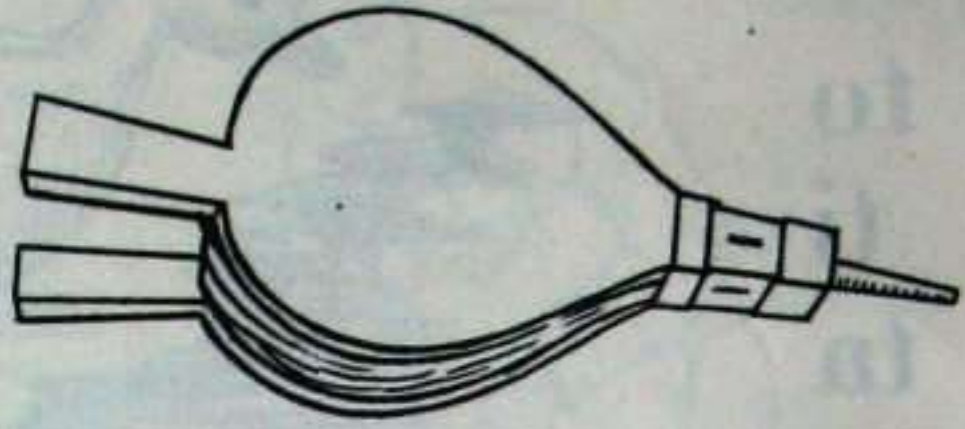
sos, sis, sas, ses, sus

mis, mos, mas, mus, mes

tos, tis, tas, tus

aspo

**pi
pa
pe
pu
p**

aspo

**as po pi pi pu pu
pi pi a, pi pi tu, su ma tu to po
a ma ma, se me a to pa tu,
a ma pu pu a, ma mi a a mai tu
a te a pi pi tu, as to a i to, sa ta
me a, as po a to pa tu, a ma sei
as to i to, sei a te o sa tu,
as po a au si, u me a a m a
ta ai ta a pa pa.
pos, pis, pas, pus, pes**

baso

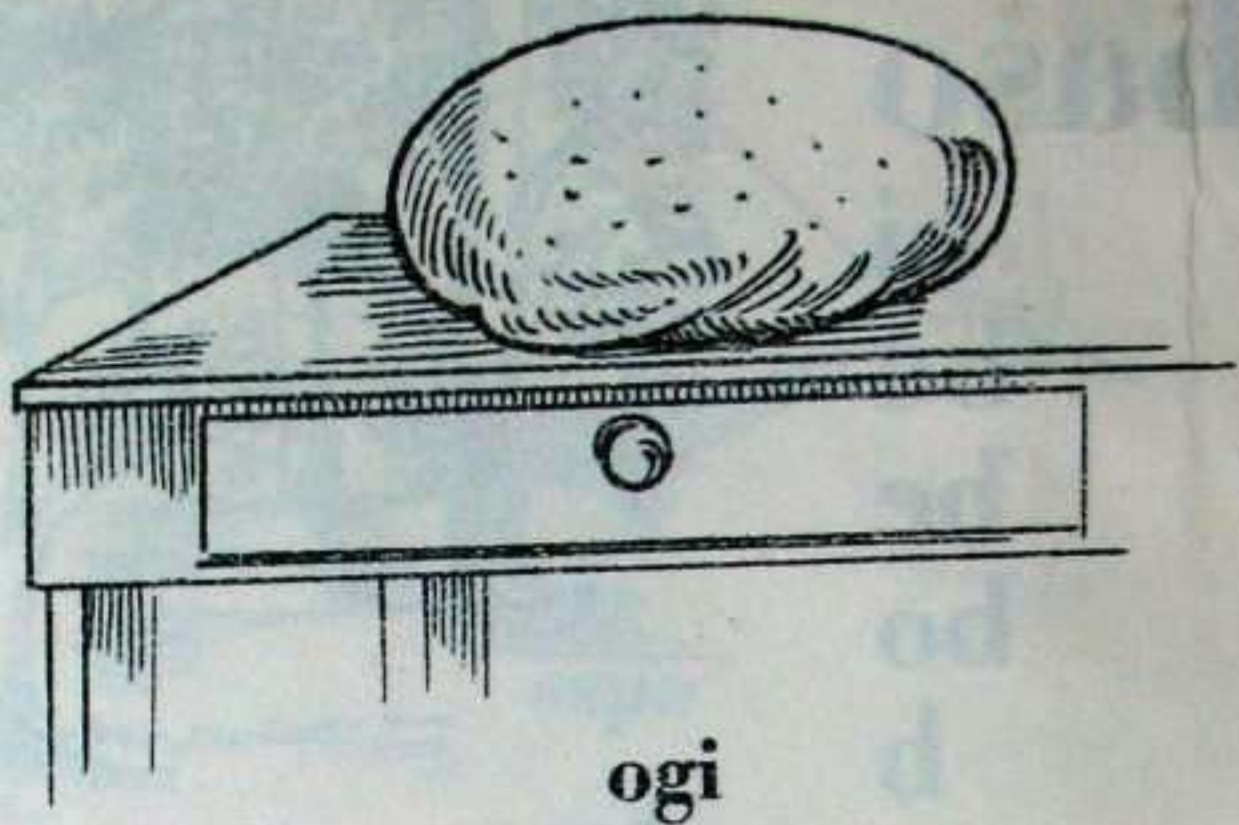
**bi
bu
be
bo
b**

baso

**ba so, be so, a o be te a,
ba so o be a, be sa pe a, sa si
u su a, be so be te - be te a,
se me o be a, a te a to pa tu,
as to a be ti be te ta, u me ba po
be te a, ma mi o be a, ai ta,
a ma ta a ma ma, be ti be te ta,
i bai o be a au, bi bei, ma mi
o be a, bei a a se, u me a a si.
bas, bus, bes, bis, bos**

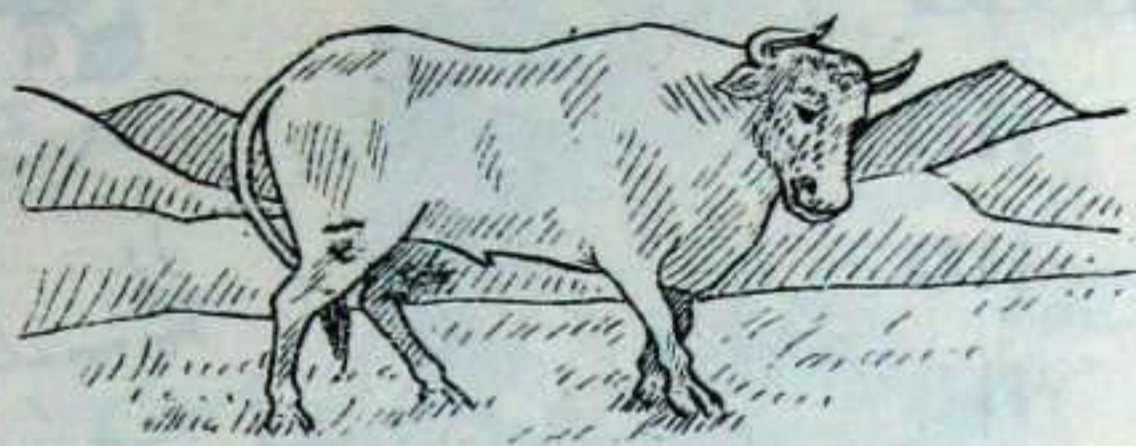
ogi
gu
ge
ga
go
g

o gi, e go, i go, a ga
a ma ga be u me a, pa go a
pi pi tu, su ge a ta u so a, se me a
go se tu, a se go se a, ma mi
ga be o gi a, se me go ga ti a,
u me a go se tu ta a ita a se tu,
ba so be te a, a ma go go ga be,
a ma bi o gi, be so ga be o sa ba
su ge a go se tu ta u so a a se
gas, gos, gis, gus, ges

idi

**do
de
da
du
d**

idi

**i di, e do, bi de, da go
u so a ego ga be da go, bi de a
as ma tu, i di a a se de gu, o gi a
ba du, be so ga be se me a
da go, sa si a be te a da go,
a te a u so a as to a ta i di a,
a ma bi u me di tu, a te a
pi pi tu da, as to a to pa tu du
bi i di o sa tu di tu
dus, des, das, dis, dos**

nini

no

nu

na

ne

n

nini

ni, ne gu, o na, a ma o na
pi pi a nu nai da go, ai to na
ta a mo na, na sai ta su na, o sa ba
o sa tu da, u me au mu tu a
da, ni ni a de gu, o sa su na
da o ne na, ai to na ga be u me a,
o gi o na, ma mi ga be a, u sa ia
u sai me na, a di me na, ma sus ta.
nas, nus, nes, nos, nis,

katu

ko

ku

ki

ke

k

katu

ka tu, ka bi, kai ku, i ku si
ka tua i go da, i dia ta ka tua,
go se tu da ka tua, ka ko a
i ku si, i kus me na, ka tua o na
da, baso a i ku si du, ai to na
i ku si, a ma sei ka ta ku me
ba di tu, su ge a i ku tu, bi de a
es ku ta tu da, be gi o na du,
nai ko a i ku si du ba da.

kus, kes, kis, kos, kas

ut, et, it, ot, at,
 an, on, in, en, un,
 dut, det, dit, dot, dat,
 ak, ok, ik, ek, uk
 dan, don, din, den, dun, bat,
 nik, o nek, a mak, es kuk, nik,
 di ok, so in, e gun on, ai ta,
 ga bon, ai tona, bost edo sei,
 as to di tut, ka tu ak ba so an
 to pa tu ni tun, bost u me kin
 e ma ten de dan ne ke a aun di a
 da, e un o nak di tu, ai ta
 se me ak i ku si du te
 s m t p b g d n k

olo

li
la
le
lu
l

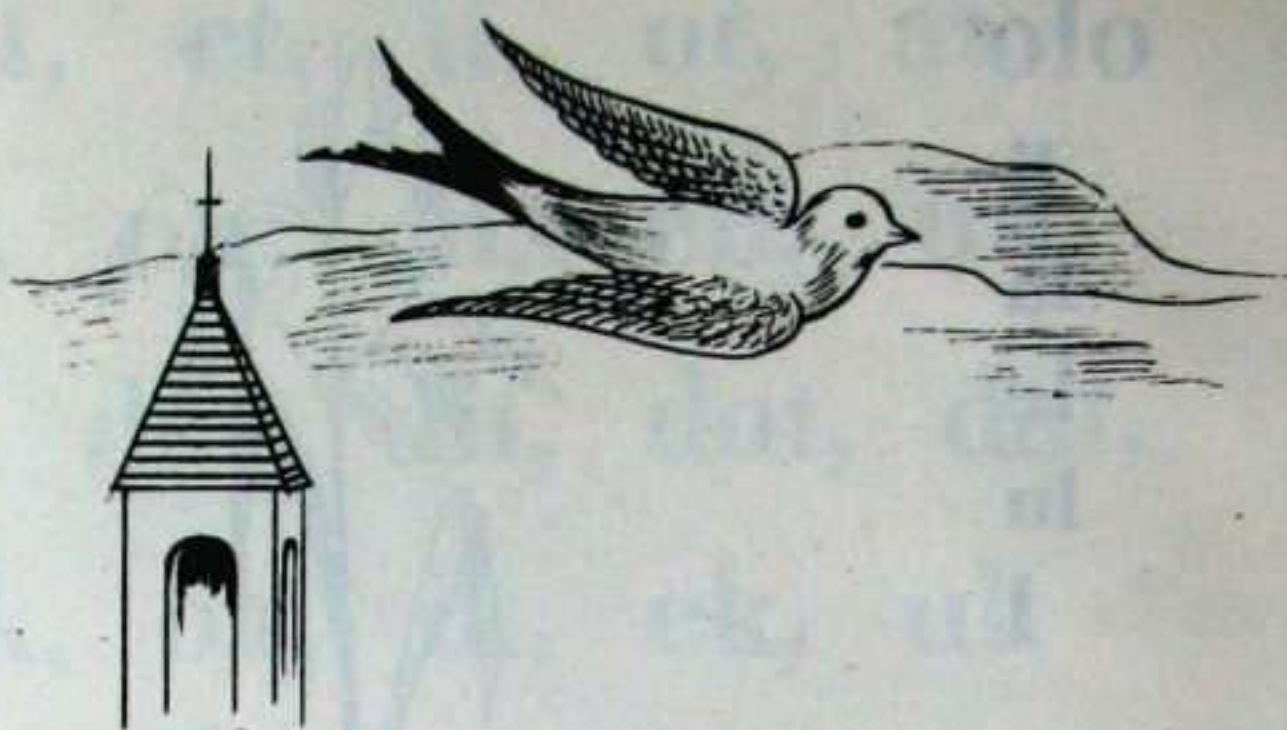

olo

olo ona, labe betea, umea lotua, oloa lotu,
katuak labea asmatu, lilia polita da, oloa
lekatu, pagadi ona dute, lo asko umeak
egindu, emen lili asko degu, danok otoi
ona egiten degu, loi aundia dago bidean,
lili asko ikusi ditu, osaba lotan dago, oloak
ale asko ditu, labea betea dago, aita saiatu
da, ola ikusi du, lau ogi emateko, amak egite
bat du, labean ogi asko degu, betikoa goikoa

enara

ari
ero
iru
ura
r.

enara

iru, ari, ero, enara polita da, amak aria
eskatu du, ura erari ona da, basora eramana
du, umeak pelota dauka, ori katu polita, bai
ume ona ori, aria mea da, bei bat uretan
ikusi det, aitonak ura eraten du, amonak
ataritik ondo ikusten du, buru eroa, usoaren
aragia eman digute, ura irakiten dago, danok
goratu gendun bere asmo ona, iru ariak
erosi nitunean basora nerekin eramana
nitun, ekin lanari, gora begira beti,
baomendira osasunerako aragi obeak.

jaki

jo
ji
je
ju
j

jaki

**jaso, josi, jabe, jibe, oloa jaso du, amak
umeari eskuak berotu, aitona jaundu da, sasi
batean enara geitu da, amonak josi du bere
gona, bi semeak jo dute astoa, euri jasa
arida, bi katuak jatera joan dira, basoan ura
dago, burua galduta doa, nora dijoan badaki,
katuak jakia sumatu du, aitona eta amona
joan dira leku onera, ibaia asko aunditu da
jasa onen ondorean, lan asko aitak egin du,
umiak amona asko maite du, jasa onen
ondorean aterako gera, ama, jostuna emen da.**

oña

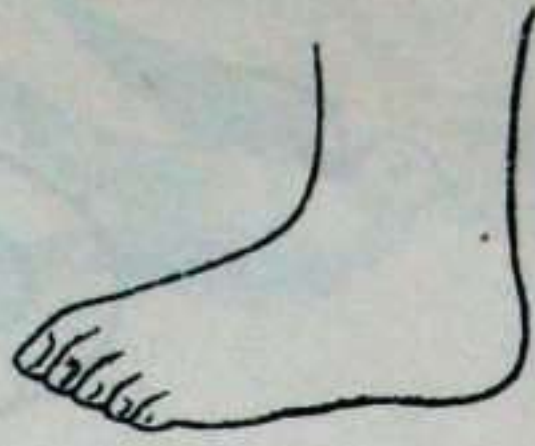
ñi

ñe

ño

ñu

ñ

oñ

**oña, saña, gaña, ariña, lañua, goitik ura jausi
da, aoan miña dauka, amak ogia eman dio,
ume apaña liraña ta ona, aita enara polita
ikusi det, oñetako ariñak dira abek, euri
jasa da lañu ostean, aita deika dago seme
apañari, ume ori liraña da, garia ugari da,
bidea labaña dago, oñetatik buru año bustida,
lañu lodia ikusi det, au agiñeko miña,
sañetik agiña atera det eta miñak alde
egin du, lañua bean dago**

zagi

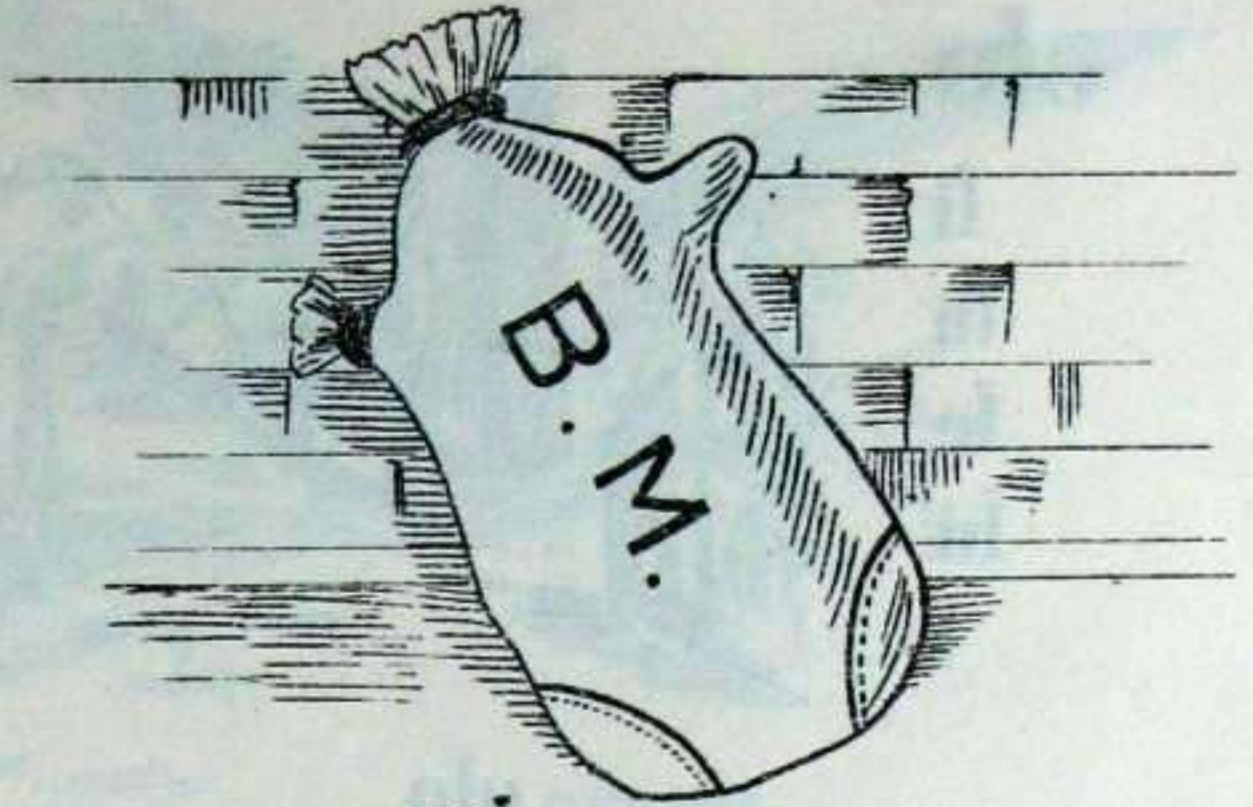
zo

zi

ze

zu

z

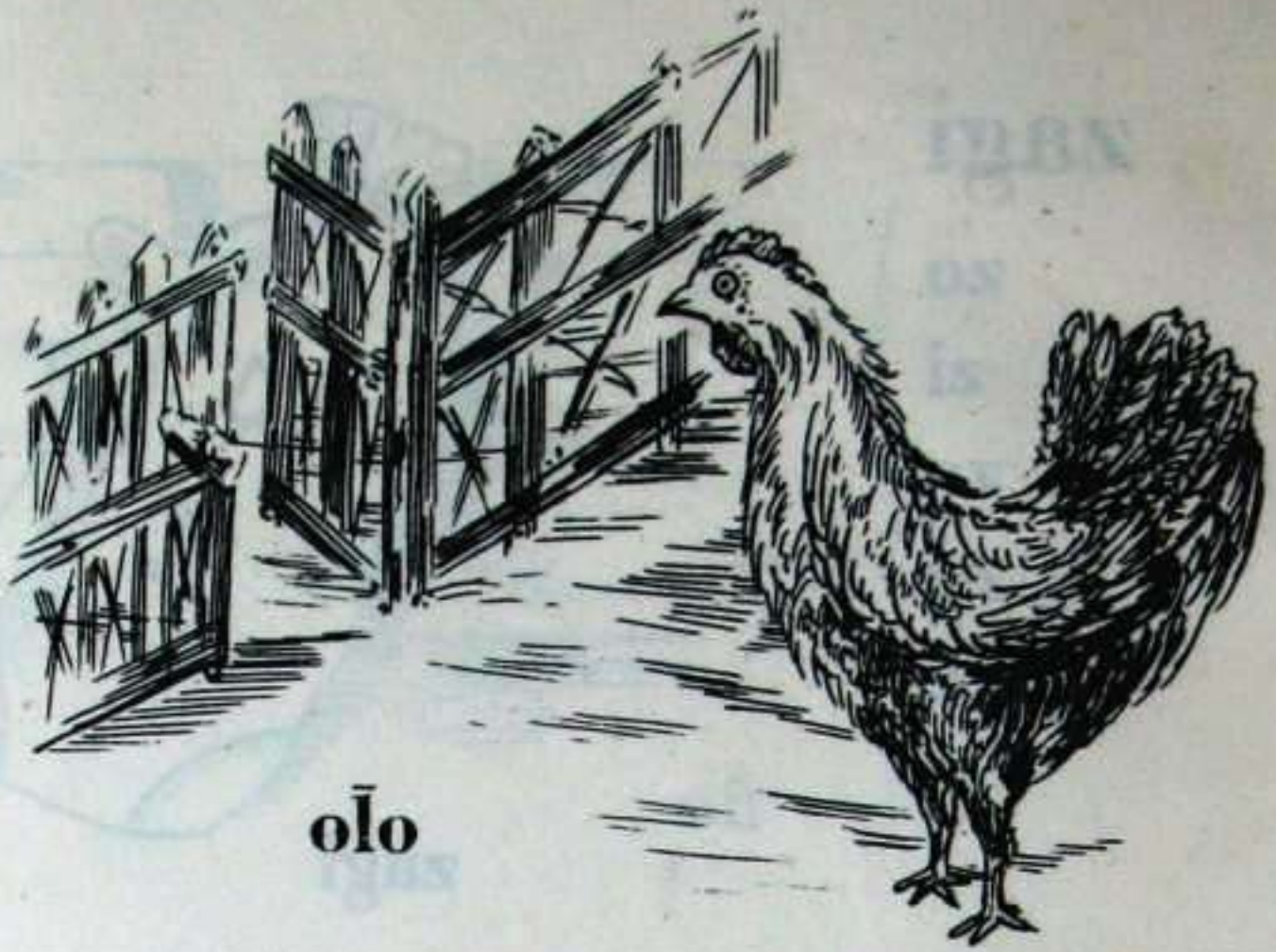

zagi

**zagi, zulo, ziri, zezen, zori, zagi aundia da
ori, zagia zulora bota, ziri ona, zezena erosi,
begira zaldi au, ibai gañean zubia dago,
beiak astoak zaldiak lau ankakoak dira, amak
zapi polita erosi du, toki epela ta alaia da,
agiñetako oñazea dauka, ori iñude apaña,
odol asko bota du, zezena basora bota degu,
zelai-zelai dago eman zadazu zagi au, zulo
aundia dago, zezena aitak ikusi du, osabak
zagi bat erosi du, gona zulatua dago**

ōlo

l̄i
l̄a
l̄e
l̄u
l̄i

ōlo

**ōlo, iluna, ila, ilea, lagun ona topatu du,
makila bat dauka, kopeta iluna eta ile zu-ria,
zorioneko olotegia da, olotegi iluna ura gotik,
laguna ila da, aita ta semea goizian il ziran,
ōloa gurea da, ōlo bat erosiko nuke, ilero
ilea moztu ta egunero ura eran, nere amonak
ōlo asko ditu, olategi polita egin dute,
amonak ile zuria du, makila eder bat topatu
det, egunero ikusten det aldameneko zezena.**

aldameneko zezena gaiztoa da

aáno

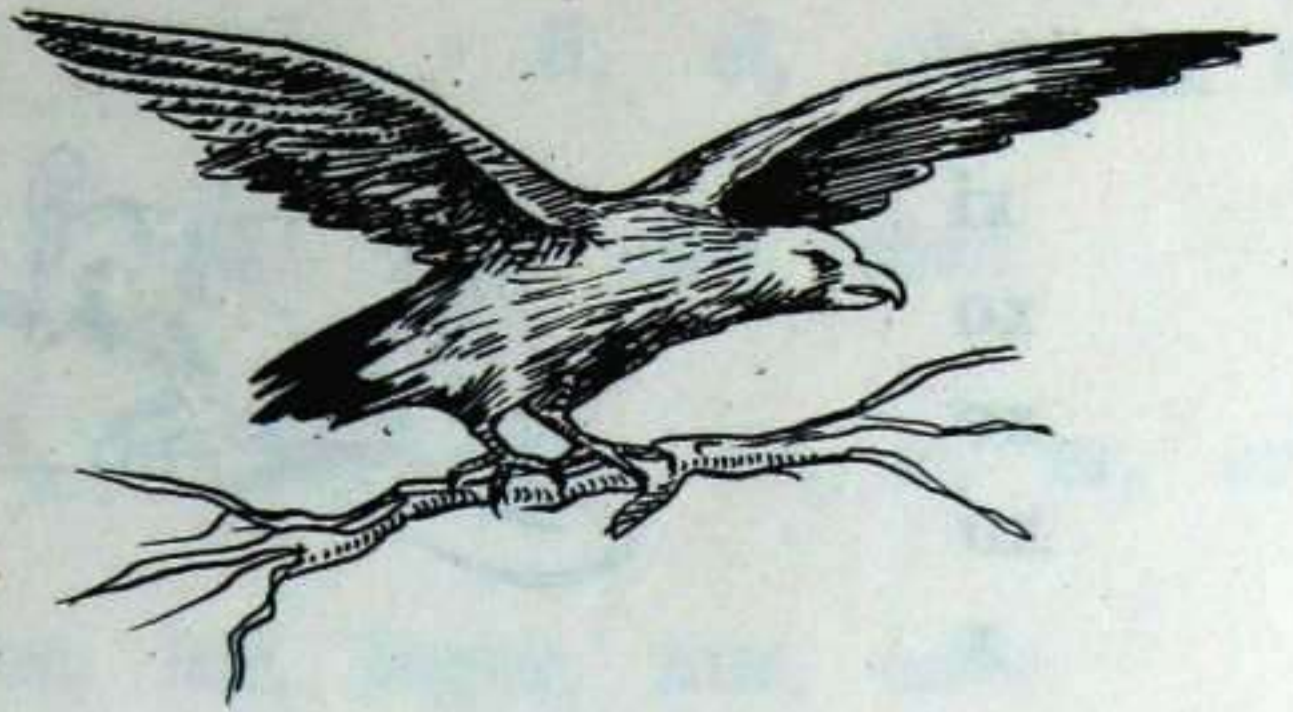
eé

aáo

aáa

oú

í

aáno

eía, aria, aáo, aáno, eí zaía da, eótan
aía dago, mutiā aóa da, ara nun dijoan
aánao egaka, ura oú gogoía, negu goín
bizi gera, aái zaía gazia da, asmo ona
zuan ogi ori eé beía da, luía boronbiā da,
izar edeía ikusi degu, zilaía menasta da,
eékak ura darama, aáno aundi bat ikusi
degu, ituí artan ur gozoa dago, sagaía ta
pikua onak dira, sagardoa sagaíaz egiten da,
gizon ori oso aóa da, ostoa ugari dator,

xagu

xi

xo

xe

xu

x

xagu

xamuía, kaíaxi, xomoío, xakaía, umea kaíaxika
dago, aitona ximuía dago, xomoío luxe bat
ikusi det, ogi biguía jan du, aragi ori
xamuía da, ume zitala, xakaía dauka begian
aita gaxo daukagu, sendagilea etoí da
ikustera, nere aítak zaldi zuria erosi du,
aldameneko auía beti kaíaxika dago, amonak
sagar ximur-ximuía jan du, bera beziñ ximuía,
ta bera beziñ gozoa, xagu-xaía ikusi det,
sendagile ona daukagu, gaxoak pozez daude

li, le, lo, la, lu, - il, el, ol, al, ul,

alki, alde, ibül, opil, alde

ía, íu, íi, íe, ío - ar, ur, ir, er, or

gogor, lur, legor, aur, eder

ño, ñe, ñi, ña, ñu - oñ, eñ, iñ, añ, uñ

gaiñ ari goiñ

zi, za, ze, zu, zo - iz, az, ez, uz, oz

azpian, auzpez, ozgiro, iñoiz

xo, xe, xi, xa, xu - ox, ex, ix, ax, ux

laxter, kixkali, ixtilu, bixkor

umea auzpez erori da

poxpolin edeía egan ikusi degu

nere amak ile kixkuía du

s m t p b g d n k l l̄ r j ñ í z x

leyo

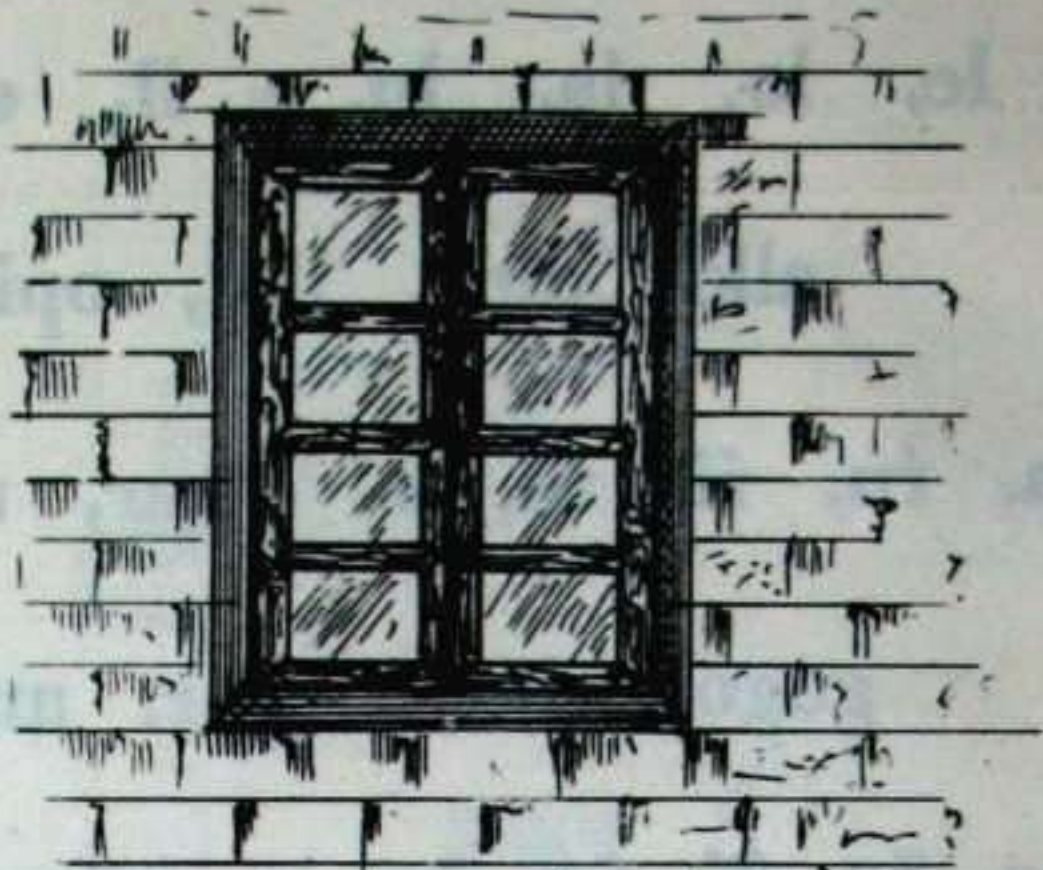
yi

yu

ya

ye

y

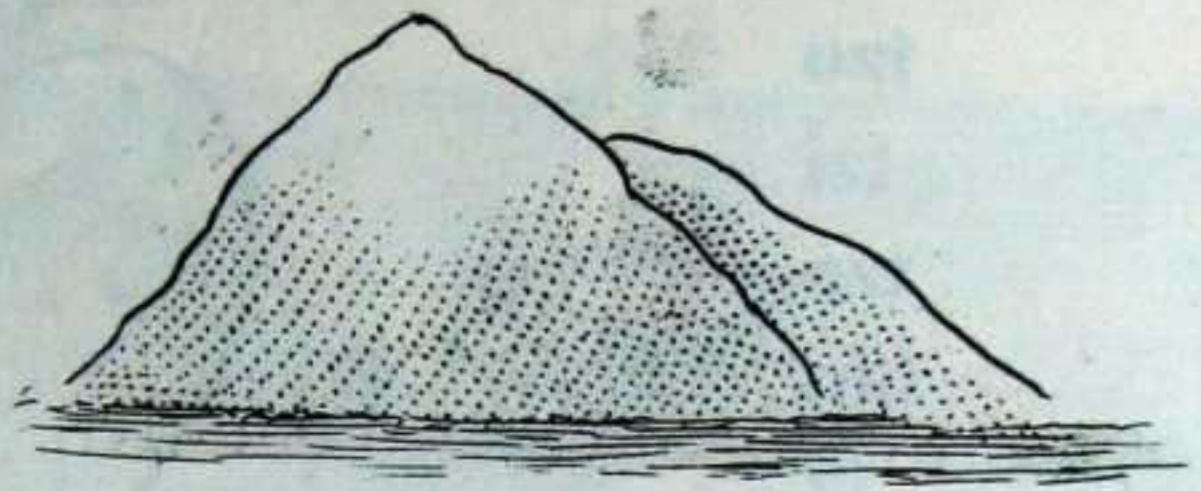

leyo

**leyo, laya, a'aya, beya, laya ona da, a'aya
za'ra da, lotara joan ezkerro leyoa ez zabaldu,
iriki zazu leyo ori, beyaren aragia ona izaten
da, ardoak eta jaki cnak badute inda'ra,
gizona iya-iya leyotik bera erori zan, nere
aita eta zure anayak layan egiten dute, ardoa
eta sagardoa eramango diet, bañan erarik
onena ura da, a'ayak uretan bizi dira, zure
aitak laya be'ria erosi du baita sega ere.**

ton̄tor

ti
ta
tu
te
t

ton̄tor

umeak asko māte du tōtoa, ume kutuna da
orixe, ton̄tor artara igoko gera, ez dakit
zenbat māte zaitudan, alaxe itozan gure
tōto maitea, pāra artuta pizkortu, asko
eranda moskortu, tāpa-tāpa goraño igo zan,
bere kutuna zan ura, tunkurunkuntun, tōto oni
māte māte egizu, gure seazkak kunkun egiten
du, nik badet ama, maite det, aúra tāpa
tāpa asi da, mendi oyek ton̄tor aundia dute,
tori musu bat eta māte māte egizu

biotza

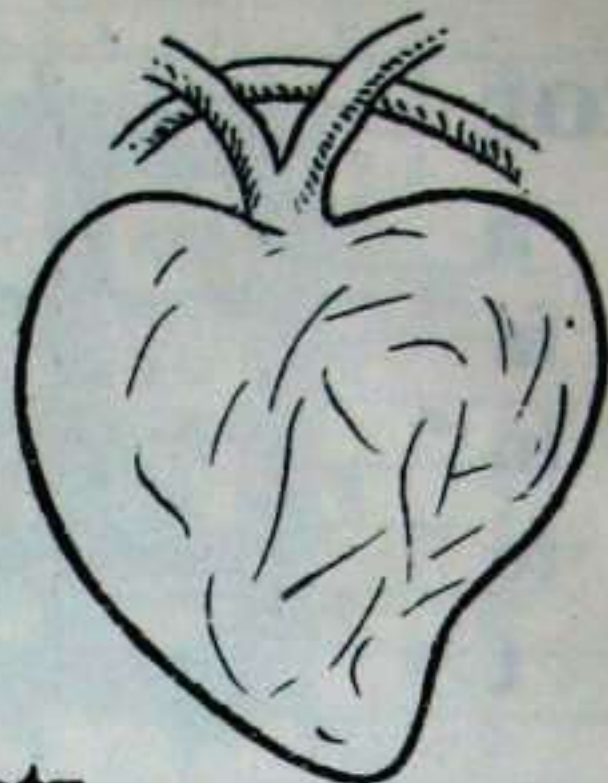
tzo

tzi

tze

tzu

tz

biotz

atzo, izotza, baratzá, etzi, atzo ekaíri genduan
zakuía, biotz oneko umea da, gauza guzietan
ertzak azkenak dira, itza eman diot nozki,
txarkeri aundia egiñ zion, ezkontza ona
egin emen zuan, ontzia artuta ituríra joan da,
itzuli doa, nere amandrea etzi etoíriko da,
ume oírek zortzi urte ditu, guk baratz edeía
daukagu, zakuíak arkumearen biotza jan du,
zure anayak negar asko egin du, atzo etoíri
zan jostuna soñeko polita egitera

itsaso

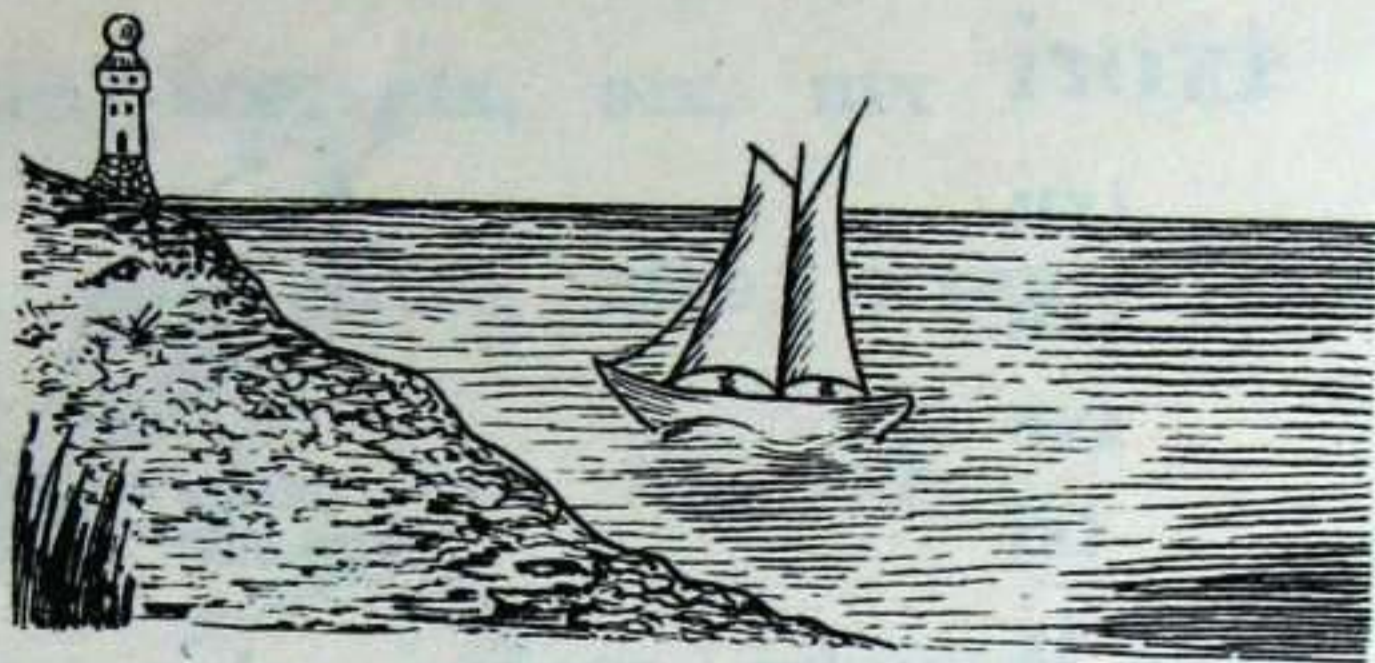
tsi

tse

tsu

tse

ts

itsaso

autsa, isatsa itsatsi otsoa, itsasoa zabala da,
a'ayak itsasoa maite du, ur utsa eraten det, uts
egin dedala badakit, atzo il ziran amar atso,
atsegin aundia bilatzendet, beyaren gorputza
aundia da, betik au'era begiratu ez atzera, ez
lotsatu onak izaten, biar eto'riko da nere
ama eta etzi zure aitona, itsas-ontzi polita
eka'riko dit neri, eta zuri pelota, etzi joango
naiz itsasoa ikustera, zabala dala diote bide
ortan auts aundia dago

txori

txu

txa

txe

txi

tx

txori

txoko, etxe, txuri, txabola, txoria txio-txioka
diardu, artzaiaren txabola ez da txuria beltza
baño, urétxindoía basoan, txepetxa ariña da,
txoko artan txapela utzi, lotsa gutxi onak
izateko, tximista jausi ta txabola ére, etxetxo
bat mendian dauka, txutxu-mutxu egitea itxusi
da, itxura txara artu du, untxi txikia da, gizon
orek txapel txikia dauka, geiegitxo artu dezu,
enara txio-txioka ari dira, zakuak txoko
polita topatu du, erlea loretik-lorara dabil

itx, atx, etx, otx, utx

itxu, etxe, utxa, atxo, otxen

atz, otz, etz, itz, utz

zintz, zantz, zentz, izkintz, izkuntz, aruntz

kras, kriskras, írintz, zirt-zart

txor-txor, tragatz, puúst, printzel

batzuek gazta eskatzen zuten

txoritxua txi-txio zugaitz gaztean ari zan

nekez etońiko zaizute artzaia

noizpeinka izar beńiren bat agertzen da ortzean

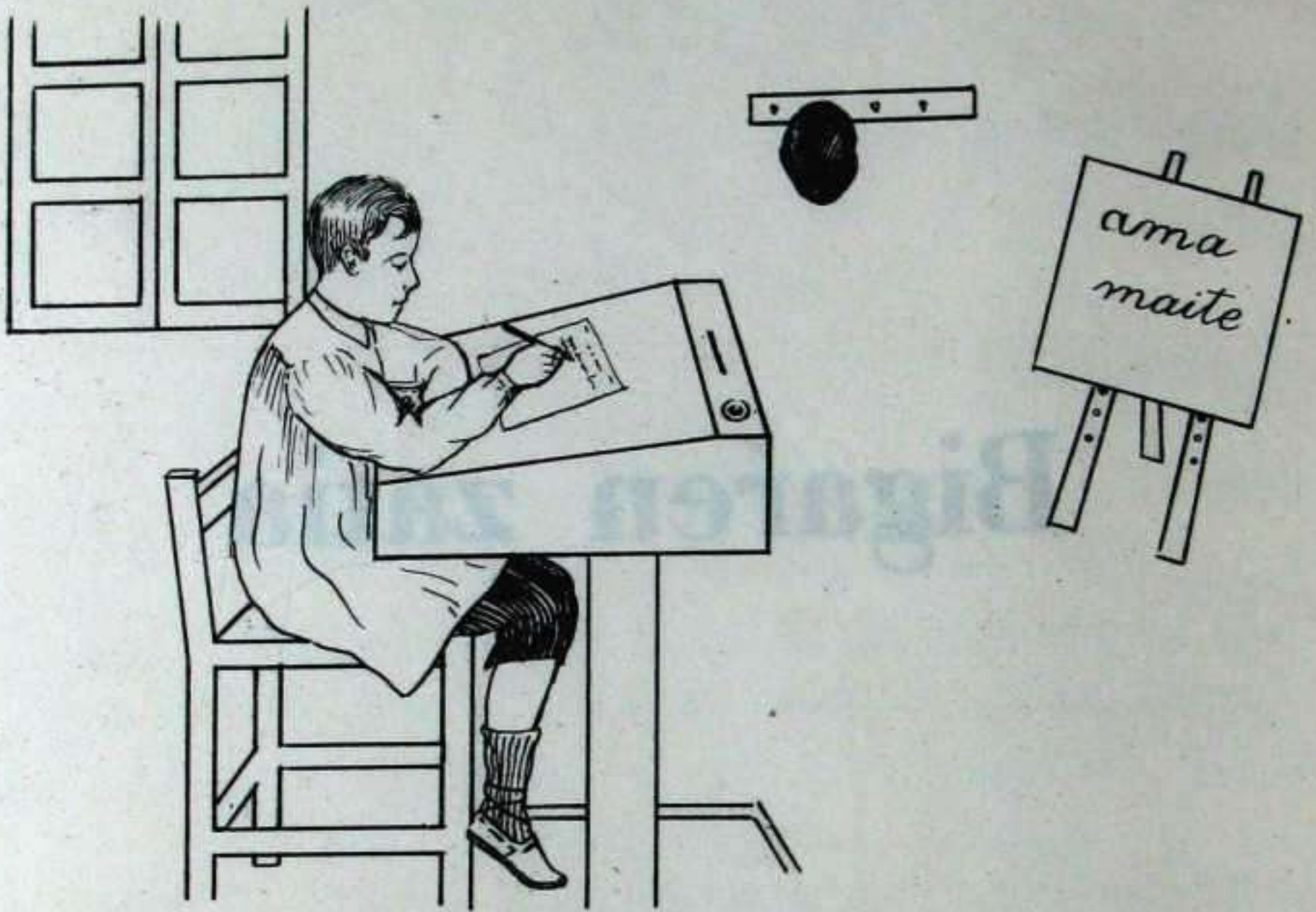
xaguak kańax-kańax jaten du intxaufa

egizu zintz ume, txekor ona erosi nuan

itxua izatea negargańia da

txakur ori gaztetxoa da etxea ondo zaintzeko

Bigáren zatia

a e i o u s m

a e i o u s m

o i a u e s m

i e u o a s m

u a o e i m s

e u i o a m s

uso

asea

sasi

usua

uso

asea

sasi

usua

ama

ume

musu

sei

ume

ama

ume

musu

sei

ume

ate

aita

asto

amu

ate

aita

asto

amu

aspo

pupu

pipia

topatu

aspo

pupu

pipia

topatu

baso

beso

bei

busti

bi

baso

beso

bei

busti

bi

ogi

ego

gose

dago

suge

ogi

ego

gose

dago

suge

idi

bide

dago

badegu

idi

bide

dago

badegu

ona aitona osasuna

ona aitona osasuna

katu kabi ikutu ikusi

katu kabi ikutu ikusi

enara iru ari ur buru

enara iru ari ur buru

labe olo loa loi lili leku

labe olo loa loi lili leku

jaki josi jo jan jipoi

jaki josi jo jan jipoi

agiña oña aña ariña

agiña oña aña ariña

zagi zulo zezena zelai

zagi zulo zezena zelai

oloa ilun ilea ila olotegia

oloa ilun ilea ila olotegia

aáno eóo zaía eóota aía

aáno eóo zaía eóota aía

xagu zakurá ximurá garáxi

xagu zakurá ximurá garáxi

leyo laya araya beya

leyo laya araya beya

ton̄tor kutun it̄o tōto

ton̄tor kutun it̄o tōto

itsasoa autsa otsoa atsoa

itsasoa autsa otsoa atsoa

txori etxe txuri txabola

txori etxe txuri txabola

biotza otza baratza zortzi

biotza otza baratza zortzi

a B D E F G

a b d e f g

J I K L L̄ M

i j k l l̄ m

N Ñ O P R

n ñ o p r

R̄ S T T̄ T̄x

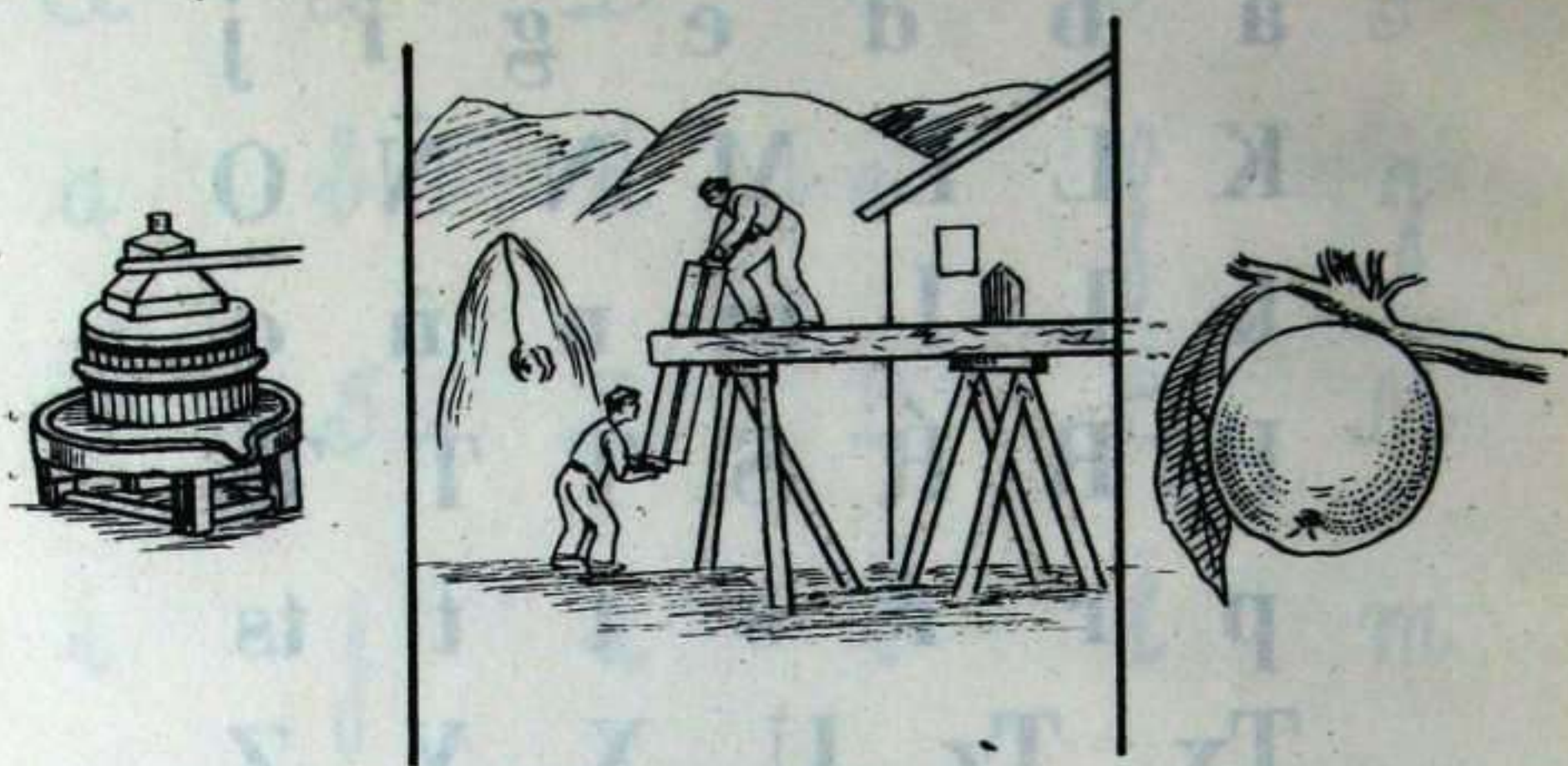
r̄ s t t̄ t̄x

Ū Ūx U X Y Z

ū ūx u x y z

A	B	D	E	G	I	J
a	b	d	e	g	i	j
K	L	Ĺ	M	N	Ñ	O
k	l	ĭ	m	n	ñ	o
P	R	Ř	S	T	Ť	Ts
p	r	ř	s	t	ť	ts
Tx	Tz	U	X	Y	Z	
tx	tz	u	x	y	z	

Anton, Donostia, Joxe, Tolosa,
Ondañabi, Xabier, Martin, Pelo
Ernani, Iruña, Bidasoa, Miren,
Urumea, Sebasten, Kantauri,
Lañunañi, Lukas, Urola, Itziar,
Zarautz, Gaztelu, Txomiñ,
Yarza, Nikola

Zer egiten dute gizon abek?

Zela deitzen zaio igali oni?

Zenbat gizon ikusten dituzu?

Non txikitzen da sagaña?

Zenbat egun ditu urteak? eta asteak?

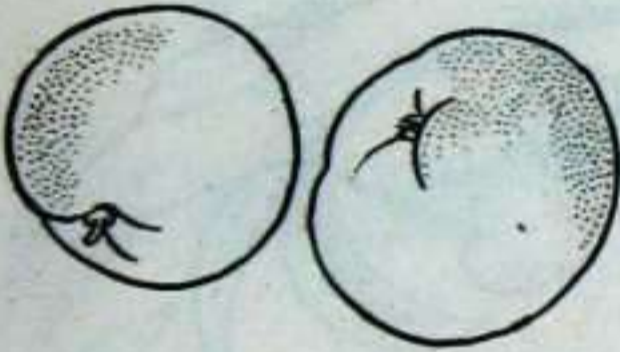
Zer txori ikusten ditugu udaberrian?

Noiz asten da udaberria? Zein ètoñi da; Ondo
al zaude?

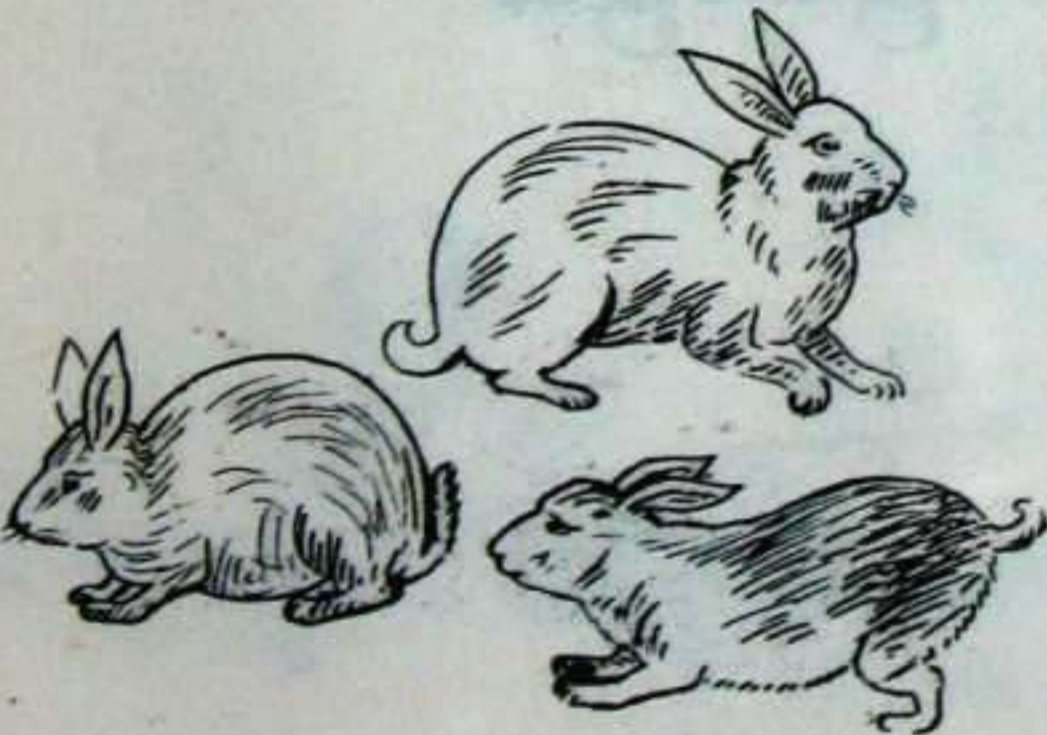
1
Bat

zaldi bat

2
Bi

bi sagar

3
Iru

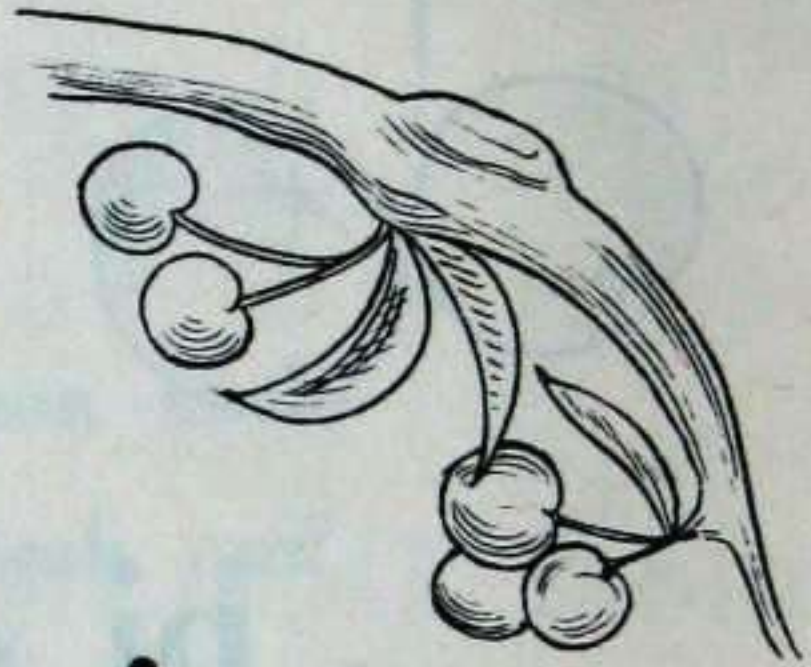
iru untxi

4
Lau

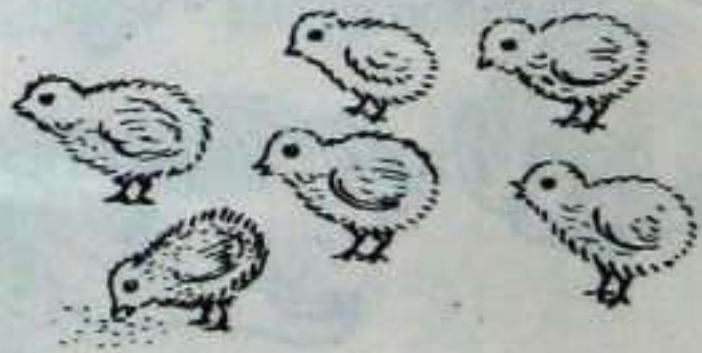
lau lora

5
Bost

bost ginga

6
Sei

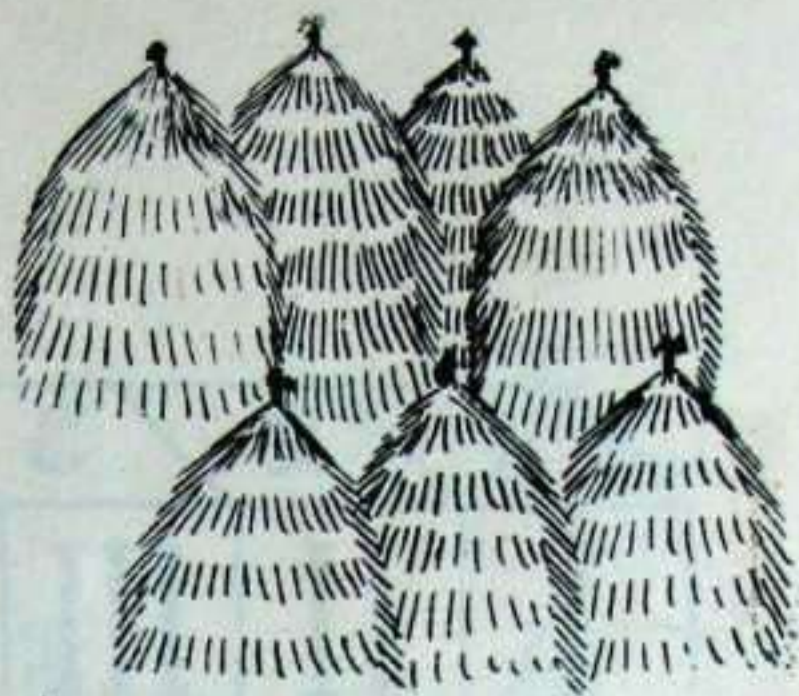

sei txito

7

Zazpi

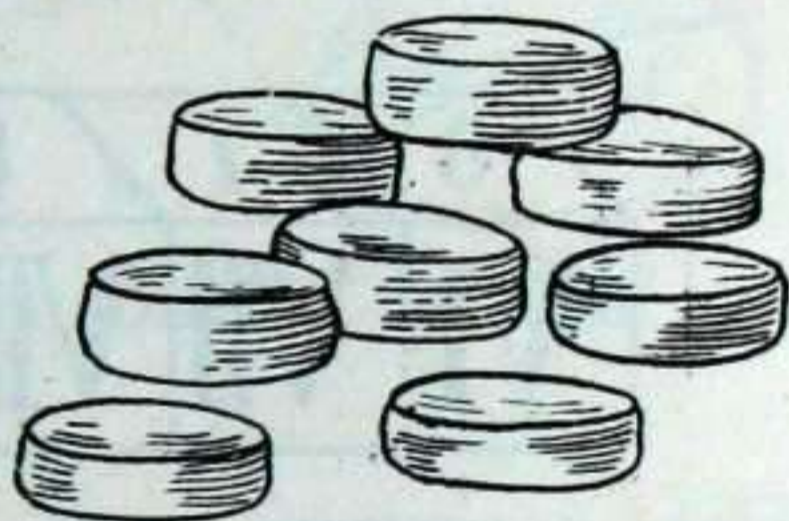
zazpi meta

8

Zortzi

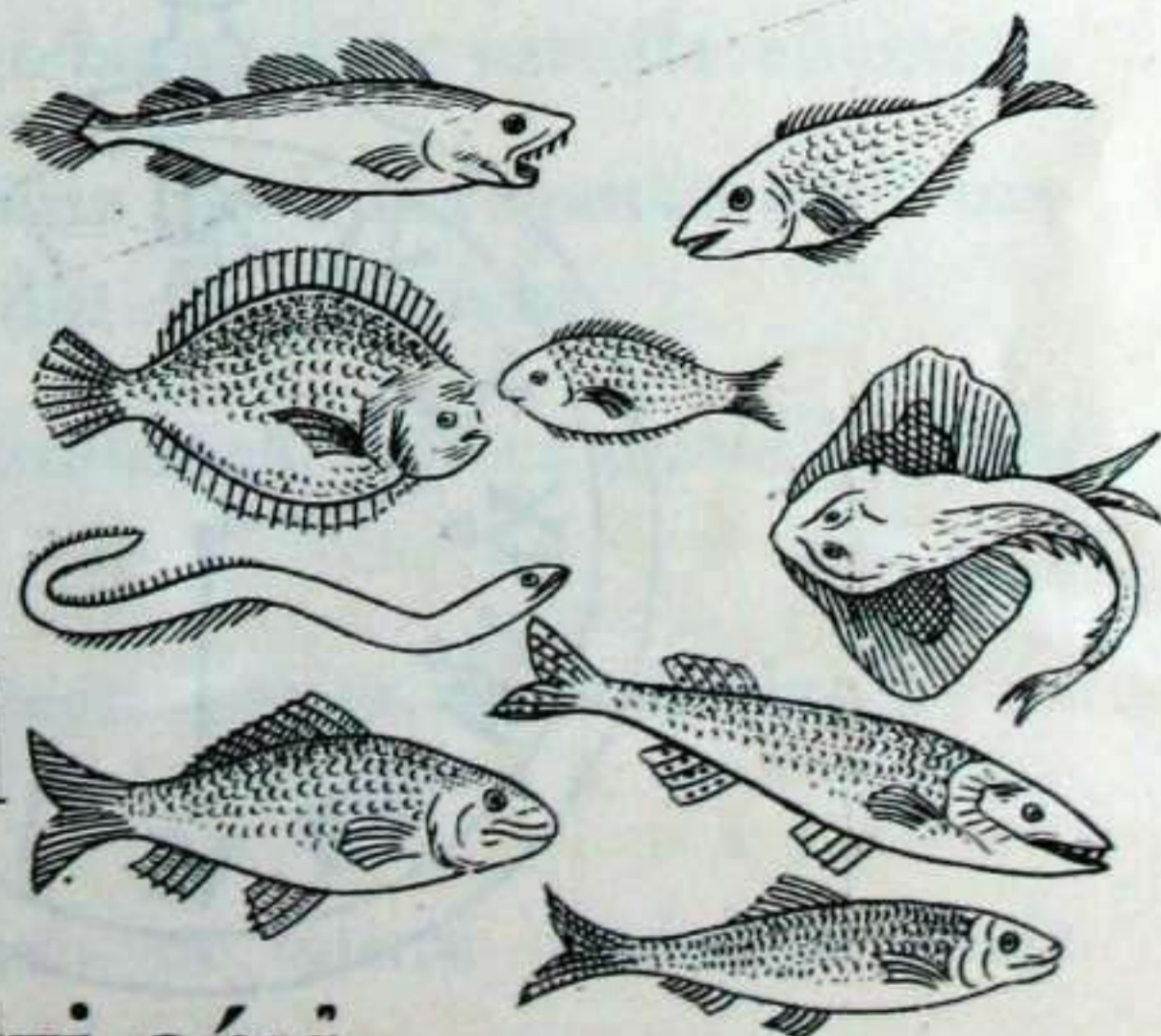
zortzi gazta

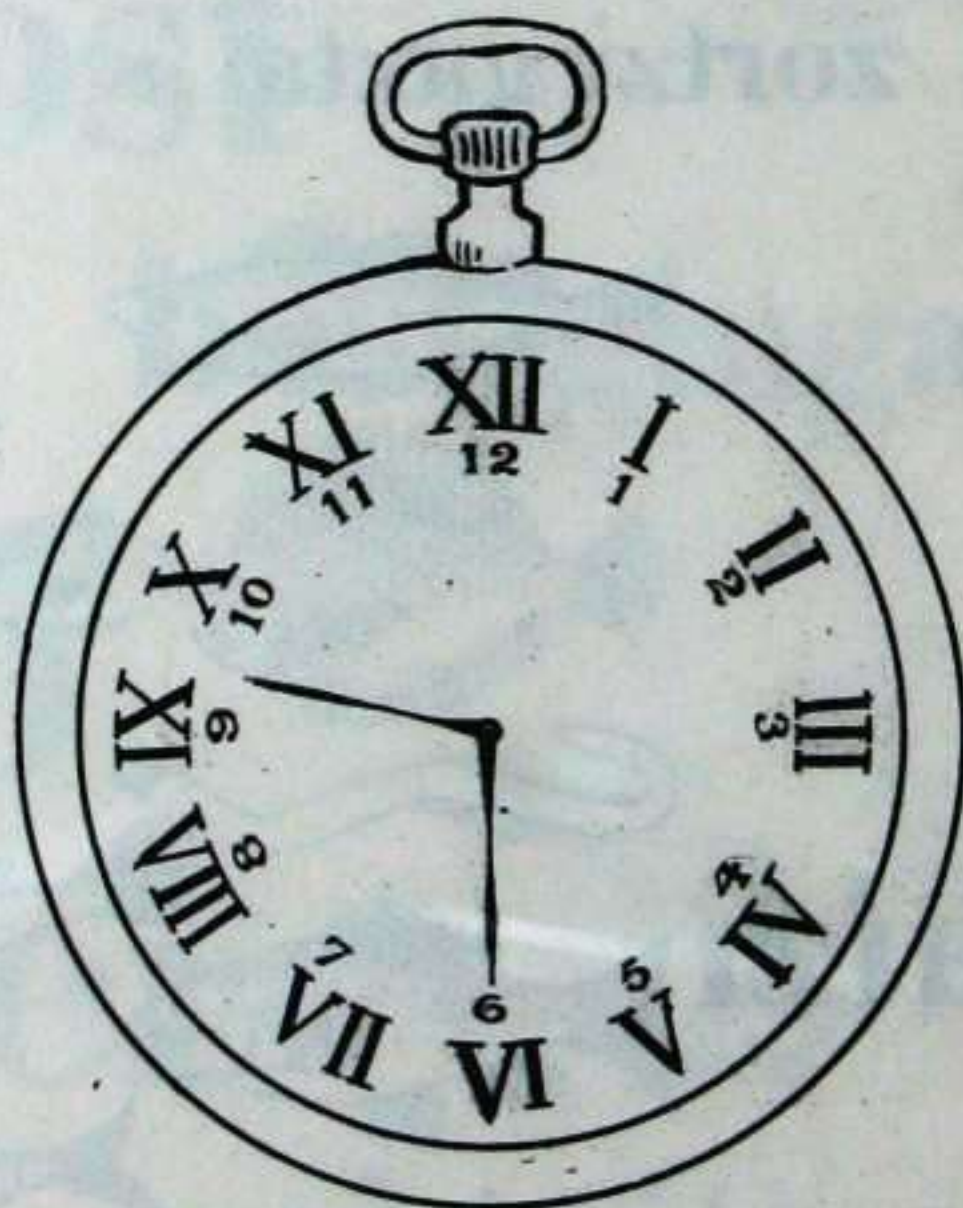

9

Bederatzi

bederatzi arai

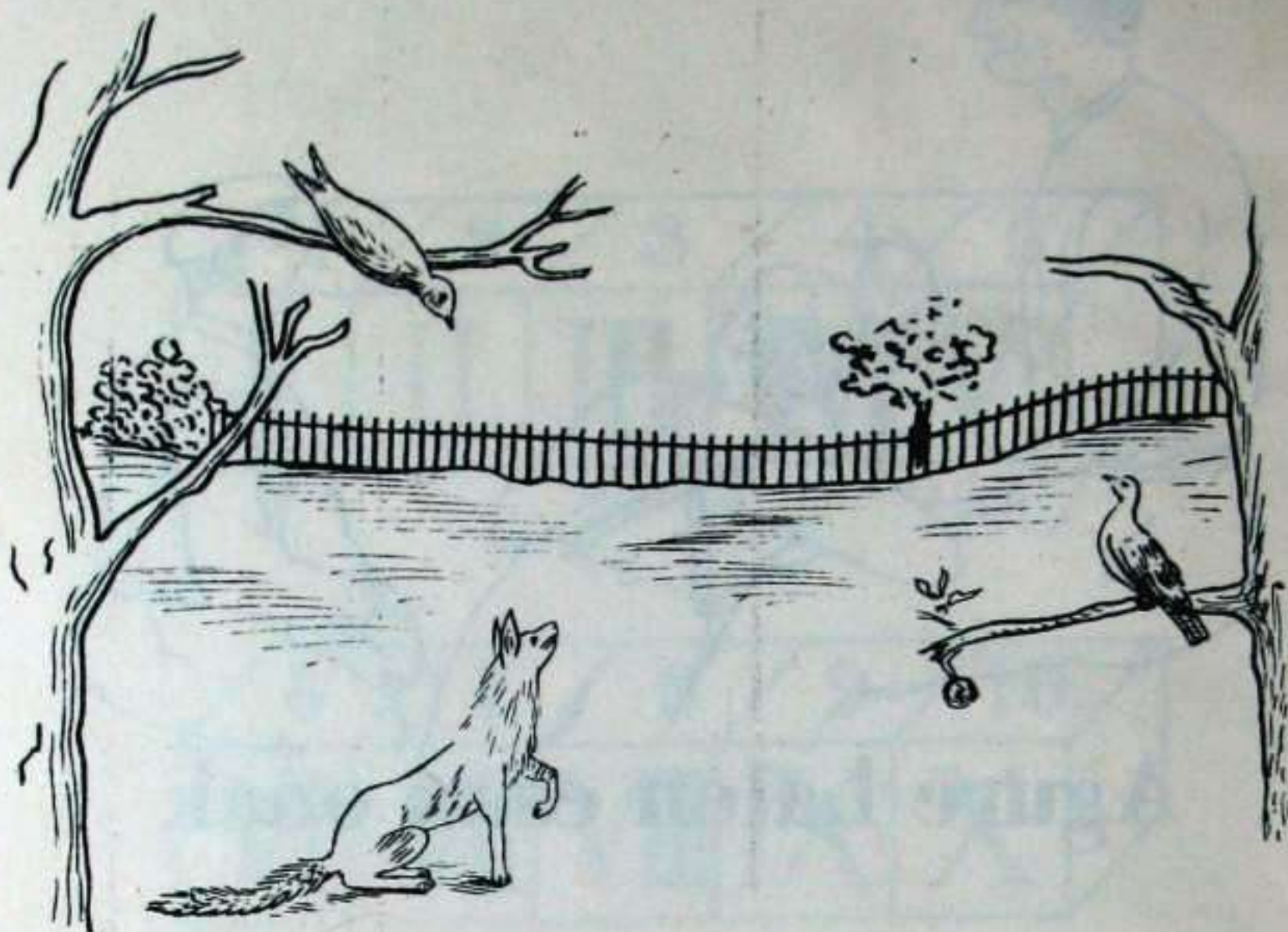

Agure baten esan onak

Agure batek, bein bere inguruan zeukan mutiko salari bost gauza auek esan zizkien:

1. Jai eguneko lanak iñor eztuala aberaztu.
2. Bidegabekeriz nork bereganatutako ondasunak iñor ez dutela zoriundu.
3. Ukar edo limosnak iñor ez duala beartsu egin.
4. Goiz arátzean otoitz egiteak lanik ez duala atzeratu.
5. Seme gaizto ta oitura txarékkoa iñoiz ere ez dala zorionekoa izan.

Zozoa, usoa ta azeria

Zozoak usoak azeriak lan befia emen zuten, baso zala artuta.

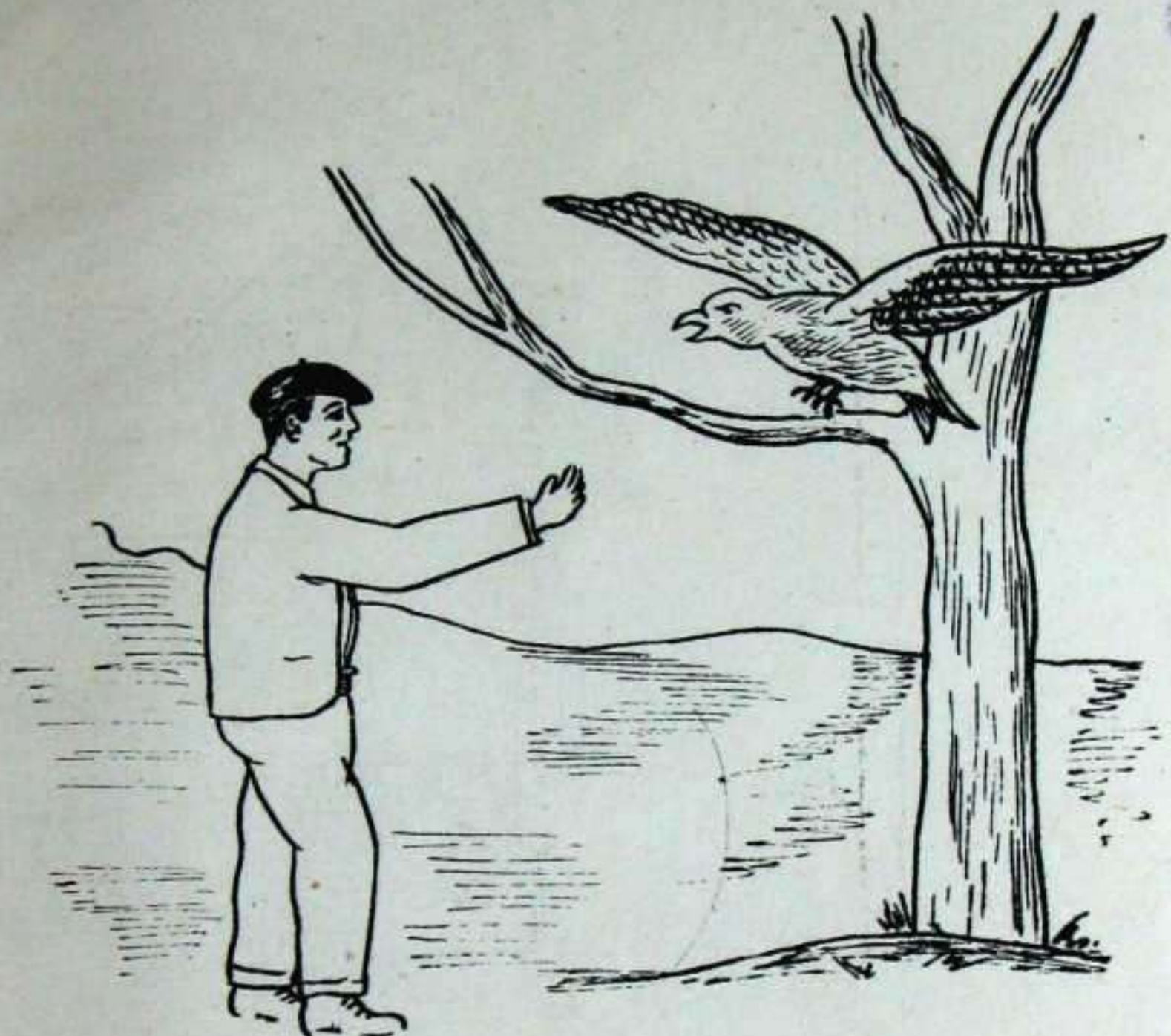
-Zuek isten badezute zoroa nik atxurtu - esan emen zien azeriak.

Itxi emen zuten ba, ta gero:

-Zuek atxurtzen badezute nik ebaki.

Artan lan danak eragin emen zituzten. Azkenian partiketa ba...

-Y zuria aizen bezela, -azeriak usoari -lastoa iretzat, ta i beltza aisen bezela -zozoari -zalkak itzat ta ni azeri buru gofia naizen bezela gariak nitzat.

Gizona eta saia

Gizen bat saiengana uferatuta izketan ari zan. ¡Zure egoak ba-neuzka ega egiteko apurtxo bat!....

- Saiek erantzun zion: Ori baño ez bada ordu laurdenean ibiliko zera.

Bestea pozik erantzun onekin gelditu zan.

- Jafi zaitte nere lepoan. Jafi zan eta era berean ari ziran egan; bañan iskutatzeke ordua elduzanean:

Nik esana egin det, - esan zion saiek gizonari, - ta astindu bat emanaz utzi zuan erortzen gizona aitz-artean.

